

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetés-díjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; **Pesten:** Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébetter 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona-utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilttér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

A kelet-ázsiai expeditio.

(□) Élénken emlékezhetünk még vissza az első kelet-ázsiai expeditiora. A napilapok a nagyszerű előkészületekről eleget írtak; a végeredményről csak egy emlékezett meg, és ez is — mint később kisélt — hamis dicsőnekben. A magyar ipar ez expeditioban nagyon gyéren volt képviselve, és hogy így volt az egyszerűen nincs okunk busulni, mert az expeditio által Shanghaiiban — China egyik leggazdagabb és műveltebb városában — rendezett áruminta kiállítás a kínaiak neveltség tárgyául szolgált. — Most, midőn a közel tavaszban kilátásunk van egy második kelet-ázsiai expeditiora, — nem lesz érdektelen kissé ez ügygel foglalkozni.

Mindenekelőtt az a kérdés merül fel: nem találunk-e iparcikkeink számára alkalmasabb és közelebbi piacot a messze keletnél? és ha a cs. k. kereskedelmi ministerium által nyújtott kedvező alkalmat felakarjuk használni, miféle termények árumintáival kell és lehet a kínai piacot felkeresni?

Már maga a természet elodáztatlanul utal bennünket a legközelebbi piacra, az aldunai tartományokra. A tőszomszédság, vízi és rövid idő múlva vasut általi mindennapi összeköttetésünk, tehát könnyű és olcsó közlekedés; ezen megbecsülhetlen körülményekhez járul még, hogy társadalmi vi-

szonyaink és szokásaink is sok tekintetben megegyeznek, míg Chinával merőben ellentétesnek; hogy itt egy hatalmas iparos országgal kellene küzdenünk, míg az aldunai tartományokban a magyar ipar ugyiszólván versenytárs nélkül állana, mind meg oly hatalmas érvek, melyek Magyarország iparosait arra utalják, hogy együttesen a kormányval tegyék meg a kellő lépéseket a természet által oly annyira kínált és kezünk ügyére eső piac — melyet a fentebb említett okoknál fogva iparunk sokkal könnyebben hódíthat meg és biztosíthat termelése számára Chinánál — megnyerésére. Az aldunai tartományokban, — hol már egyes magyar gyárosok szép eredményt mutathatnak fel — inkább kifizetné magát kézmű és gyáriparunk számára egy állandó áruminta bazar felállítását mint Chinában.

Ezzel korántsem akarom azt, hogy a kínálkozó kedvező alkalmat végkép elszalasztjuk. Igen, ragadjuk meg, és a kínai piacot keressük fel oly iparterményekkel, melyek szegényt nem hoznak iparunkra, melyekkel tán időfolytán jó üzletet is csinálhatunk a kínaiakkal. Azonban mi sem most, sem idővel, — minthogy azon iparcikkek termelésében, melyek China bevételének legnagyobb részét képezik, mint gyapjú, gyapot és vasneműek, nem állhatjuk ki a versenyt Angliával — észszerűen nem kereshetjük fel a kínai piacot kézműiparunk semmi nemével, s gyáriparunknak

is csak két termelésével: liszttel és borral. Jólehet, hogy ezen terményekkel sem fogunk mindjárt oly nagy üzletet csinálni, mint sokan a vérmes reményűek közül hinni szeretik. Egyelőre közvetlen haszonra — a kínaiak minden új iránti gyanakodó és bizalmatlan természeténél fogva — nem számíthatunk, hanem a thea kivitele által, melyet jelenleg jóformán egész Európa, Anglia utján nyer, s a mely nem megvetendő összeget foglal el Anglia kereskedelmi statistikájában, közvetett hasznunk lehet.

Országgyűlési tudósítás.

Márc. 6. Több kérvény és interpelláció után következett a napirend a közl. min. költségvetésének részletes tárgyalása. Az 5-ik rovatnál a Körös-Berettyó átmetszeteinek sikeresítése- és kisajátításokra 150,000 frt volt előirányozva. Tisza K. ez összeget 200,000-re indítványozza felemeltetni. Paczolay nagy kedvezményt lát abban, hogy a gazdag Körös-Berettyó vidéke ily segélyezésben részesül a felvidék rovására. Tisza visszautasítja az állítást. Ez után Horváth Slavonországi; a tengeri kikötők, vasutépítés költségei szavaztattak meg. Simonyi E. e tételnél h. javaslatot nyújt be, megrója a kormányt, hogy olyasmikre is ad pénzt, a mi még létesítve sincs. Gorove tagadja ezt, Irányi D. h. javaslatot nyújt be, hogy a személyszállító kocsik kivétel nélkül, télen fűtessenek. Gorove: a kormány már erre nézve rendelkezett,

TÁRCA.**A ruhákról.**

Biró Lászlótól.

(Folytatás.)

Azonkívül, hogy a bőrben keringő vér, annak, finom hajszál-edényeiben a melegvesztésnek kisugárzás által rendkívül ki van téve, — másrészt a hideg behatása folytán lassankint összehúzódnak a finom üterek, s kevesebb mennyiségű vér juthat a bőrze. De mint láttuk ez által ismét a melegnek a vérből kisugárzása van gátolva, s így a meleg elvesztésnek szabályozását tudunk s akarunk nélkül maga a szervezet közvetíti. A meleg kisugárzást megakadályozni, s ez által a kívülről előidézett hideg érzetet elűzni a természet különböző eszközöket használt. Minthogy a víz jobb meleg vezető, mint a lég, azaz: hamarabb kihűt, — kaptak a vízben élő meleg — vérrü állatok, mint cet, fóka stb. oly vastag szalonnát, mert mint tudva van a zsírréteg megakadályozza a meleg kisugárzást. A hidegebb égőv alatt lakó állatok a mellett, hogy rendkívül falánkok, s így sok anyagot elenyésztnek testükben, — hatalmas bundával vannak ellátva. Csak az ember, a teremtés urával bánt e tekintetben mostohán a természet. Az ember kénytelen volt a mint dél ázsiai ős honát elhagyva hidegebb tájakon

kereste élelmét, a hideg ellen ruhát készíteni magának.

Hogy ruhák nélkül az aclimatisatio lehetetlen volna, felesleges bizonyítani. Az emberi organismus nem képes működését folytatni, ha a hideg levegő a test felületéről oly sok meleget elvon, hogy az ugyanazon idő alatt az organismus pótolni nem képes, más szavakkal: ha a belszervek hőmérséke 8—10° C. lejjebb szállítatik. A megfagyási halál sokkal hamarabb lép fel, mint a test valódi megfagyása, mert tengeri nyulakon tett idevágó kísérletekből kitűnt, hogy a test belhőmérséketének 38° C.-ról 28° C.-ra lehűtése már a megfagyási halált idézte elő. — Ugyanez áll az emberről is. — Többször hallottam, s a nagy közönség között általában elvan terjedve azon nézet, hogy a megfagyási halált kellemes álomossági érzet előzi meg; erről azonban rendszeren meleg szobában szoktak az emberek beszélgetni.

A híres utazó dr. Kane az északi sark felfedezésére kiküldött egyik régebb expeditiónak tagja érdekes leírást közöl azon benyomásáról, mit a rendkívül nagy hideg reá s társaira gyakorolt. Dr. Kane a megfagyásnak határ pontjain rendkívül levertséget érzett, s tagjait mozgatni alig volt képes. Nem sokára csak mint ködképek tüntek fel előtte a tárgyak, hangokat megérteni, vagy valamire gondolni csaknem lehetetlen volt ránézve, s szerinte ez a fő ok, miért esik a megfagyáshoz közlegető visszatérhatlanul egy álomszerű állapotá-

ba. Dr. Kane az egész benyomást végzetlen kinosnak mondja. — Ugyanazon hideget minden nagyobb szenvedés nélkül türik a benszültt eszkimók, kitűnő prémből készült kettős ruhák segítségével. Különbözik a megszokást sem szabad felednünk. A néger, ki az eszkimótól 43° C. közép különbséget mutató hőmérsékben él, a legkitűnőbb prém mellett sem volna képes az északi sark közelébeni hideget hosszabb ideig tűrni.

A civilizált nemzetek ruhája két, — anyagra nézve különböző részből áll: a fehér s a felső ruhákból. A ruha anyag választásánál a főcél az, hogy rossz melegvezető legyen, hogy a fenn, felülete által vele közlött meleget a hideg légnak ne adja oly gyorsan át, mint azt a meztelen test tenné. A ruha mint Pettenkoffer mondja egy második bőr. Ha a ruha céljainak — télen — meg akar felelni, úgy a test felületének legfeljebb 30° C.-ra szabad lehűlni, mert csak ily magas hőfoknál érezzük magunkat jól, mintegy bizonyítékul, hogy az ember eredeti természetének a forró égőv felel meg. A meleg kisugárzás a jól felöltözött embernél a ruha külfelületéről történik; ez kihűlhet, míg a belső, a testet közvetlen érintő felület, mindig a fentebb említett, aránylag magas hő fokot tartja meg. A ruha külfelületének kihűlését nem igen érzi az ember, a ruha ugyiszólván, átveszi a fázást helyette. Hogy az ember ha jól fel akar öltözni, mindég 3—4-szeres ruhát vesz magára, annak oka abban van, hogy a me-

csak egy alkalmas rendszer behozatalát kell még bevélni. — Péchy T. a belga vesztegetési ügy mibenlétéről kér felvilágosítást. Gorove megnyugtatóan válaszol. Ez után a Dunaszabályozás költsége 2.060.000 forintban, és a vasúti raktárak számának Hazmann által indítványozott fölemelése elfogadtatott.

Márc. 7. Harkányi F. előadó a pénzügyi bizottság jelentését elfogadásra ajánlja. Helfy I. a m. elnök beszédjére reflectálva cáfolja állításait a honvédséget illetően. Benedek Gy. elfogadja a költségvetést részletes tárgyalás alapjául. Váradi G. szintén némi ellenvetéssel. Az 1848-49 honvédeknek és árvaik segélyezésére h. javaslatban 400 ezer frtot kíván megszavaztatni. — Andrásy, Helfy és Váradinak felelve azok állításait cáfolja. A ludoviceum kérdését megoldottnak állítja, melyet a kormány rövididőn át fog venni. Németh Albert és Irányi D. védik a szélsőbalt Andrásy ellen. Simonyi E. pedig hibáztatja a kormányt azon mulasztásáért, mért nem vett tetteles részt a háboruban, Jókai nagyon csodálkozik ezt épen Simonyitól hallván. A költségvetés a részletes tárgyalásnál is elfogadtatott.

Márc. 8. Tárgy a pénzügy min. költségvetésének tárgyalása. Móricz P. megrózza a kormányt meggondolatlan kiadásaiért. A delegatiók is könnyen bánnak az ország pénzével, az adóreformra nézve h. javaslatot ad be, kívánja, hogy a kormány kimutatást adjon be az ország minden ingó vagyonairól. Bujanovics a delegatiók védelmére kelve utasítja Moricot, hogy a del. naplót olvassa el, melyben előbbi állításának cáfolatát fogja találni. Simonyi E. a dohánymonopolium eltörlésére szólítja fel a kormányt és a só árának leszállítására, mindkettőt nemzetgazdasági szempontból igen előnyösnek állítván. Széll K. Simonyi cáfolataival a kormányt védi, számokkal mutatván előtte szóló állításainak alaptalanságát. Kerkápoly, Móric és Simonyi Ernő beszédjére válaszolva az elsőnek elmondja, hogy a kormány nem pazarolja akkor a pénzt, midőn csak az elkerülhetlen szükségletek fedezésére szorítkozik, hogy 800 ezernyi hadsereg ujjá szervezése s még mellé 300 ezer honvéd ellátása nem csekély összegekbe kerül. Simonyinak azt mondja, hogy őt köteleznék le legjobban ha a jövő évi budget tárgyalásoknál oly módozatot adna be, mely a jelenleginél sokkal olcsóbb lenne, de az ügyek kisebbségét ne szenvednék. — Következett a részletes tárgyalás.

Franciaországi események.

A békeponthoz elfogadása után, a belügyek rendezése, különösen pedig a pénzügyi állapotok

leg kisugárzást a test felületétől lehetőleg távolra igyekezzünk localisálni.

A fehér ruhák legfontosabb teendője egyrészt a bőr váladékainak felvétele, másrészt a por, nedvesség s ez által a szenny távol tartása.

A bőr izzadság s faggyú mirigyének száladéka különösen magasabb hőfoknál sokkal nagyobb, mintsem azt egyelőre hajlandók volnánk feltenni. Ez aránylag tetemes mennyiség azonban nem fog magasan láttatni, ha meggondoljuk, hogy a bőr felülete közép nagyságu embernél körülbelül 15 □ lábnyi, s izzadság mirigyének száma egy német physiolog számítása szerint, 2.400.000-re tehető. A fehér ruha azon sajátágát, hogy a bőr váladékait felveszi, víz felszívó (hygroscop) természetének köszöni. Ennek határa azonban a fehér ruha tisztaságától s ez ismét attól függ, mióta viseljük magunkon. Csak egy bizonyos mennyiségű folyadékot képesek a fehér ruhák magukba felszívni, s ha tovább is a testen maradnak miután vizgőzzel saturálva lettek, céljuknak többé meg nem felelhetnek. A fehér ruhák gyakori változtatása egészségi szükségesség, s gyakori fürdés hiányában „magunk helyett a fehér ruhákat küldjük fürödni.” Nagyon jó szokás a nappali inget háló inggel cserélni fel, mert az este levetett ing, épen éjjel a léggel érintkezésben hygroscopicus sajátágát ismét visszanyeri, mint szintén a háló ing is a nap folytában. (Folytatjuk.)

igényelnek roppant erőfeszítést. Az ország valamennyi pénzügyében nagy a tevékenység. Angol pénzügyemberek nem állítják Franciaország jelen pénzügyi viszonyait oly kétségbeesettnek, mint az első tekintetre látszik. A roppant segély források melyekkel az ország rendelkezik rövid időn elősegítendik nemcsak az adósságok végleges törlesztését, hanem az előbbi állapot helyrehozatalát is. Ezek ugyan nagyon vérmes remények, de tekintve a francia nép tevékenységét, s tekintve különösen a mult hasonló eseményeit, talán még is hihetünk e feltevésben.

Hogy az öt milliárd frank, hadikárpótlás nagyságáról csak némi fogalmunk legyen a gyakorlatban előforduló összegekkel kell azt egybevetnünk. Igy 1870. nov. végén az összes europai bankokban 3 milliárd frank volt készpénzben. — A föld egész kerekén 1864-68-ig évenként 1¼ milliárd frank nemes érc termeltetett. Orosz-, Angol- és Ausztria-Magyarország évi kiadásai együttvéve alig közelítik meg az öt milliárd frankot.

A békeponthoz elfogadása után a poroszok kezdik elhagyni azon területeket, melyek ehez voltak kötve, s az összegek fizetése szerint fogják aztán folytatni a kivonulást, mi véglegesen a számítások szerint négy évi időközöt fog igényelni.

Legujabbak.

Bécs, márc. 9. A „N. Fremdenblatt“ a Hohenwart ministeriuma és a birodalmi tanács közt bekövetkező katasztrófának rövid időt jóslgat.

Bregenz, márc. 8. Tegnap este a Schlossberg Hohenembsnél beomlott s a falnak két főtűjét, templomot és 1000 embert omladékkal s kövekkel fedett el. A szerencsétlenek kiadásán most munkálkodnak.

München, márc. 8. A német koronaherceg fogadtatására, ki közelebb Münchenbe jő, hogy a bajor hadsereg fölötti parancsnokságot a király kezébe letegye, most teszik itt az előkészületeket.

Bukarest, márc. 9. Az amerikai konzul Grantnak egy levelét adta át a fejedelemlnek, a mely azt a nyilatkozatot tartalmazza, hogy az amerikai konzul az amerikai köztársaság nevében fogja a zsidók érdekeit erősen védelmezni.

Páris, márc. 8. Egy elsassiak által a börzén kitett falragasz fölívja a még a háboru előtt semlegesített németeket és osztrákokat, hogy nemzeti-ségök kimutatása végett az illető okmányokat vigyék magukkal.

Bordeaux, márc. 9. A kamara bizottsága azt határozta, hogy a nemzetgyűlés Fontainebleauban helyeztessék át; biztosan állítják, hogy Thiers is e nézet mellett van. Egyidejűleg e javaslattal sok képviselő módosítványt fog benyújtani a nemzetgyűlésnek Versaillesba helyezése érdekében.

Bordeaux, március 9. (A nemzetgyűlésből.) Tolain javasolja, hogy azon törvények, melyek az egyesítési jogot korlátozzák, hatályon kívül helyezettessenek. — Thiers kijelenti, hogy a kormány pénzügyi dolgokban mitsem fog végbe vinni a nemzetgyűlés hozzájárulása nélkül. — A háboru folytán Párison kívül tett hadiköltségek többre rugnak 1100 milliónál. — Gambetta választása igazoltatik. — Garibaldi választására nézve a bizottság a választás megsemmisítését javasolja; erre igen zajos vita támadt, a melyben Victor Hugo mandátumát leteszi és a nemzetgyűlést odahagyja.

London, márc. 9. A „Morning Post“ biztos forrásból értesül az Orosz- és Poroszország közt a háboru elején kötött titkos egyezmény következő három pontjáról: egy pont azt határozza, hogy Oroszország, Franciaország netáni oly győzelmei esetén, melyek Lengyelország nyugalmára nézve fenyegetők lennének, interveniál. A második pont arra vonatkozik, hogy Oroszország fenyegető katonai mozdulatokat teend az osztrák határok ellen, ha Osztrák-Magyarország Poroszország ellen lépni szándékozik. A harmadik pont azt határozza, hogy Oroszország háborut izen Franciaországnak azon pillanatban, a midőn tudomásra jön bármely europai hatalomnak Franciaországgal kötött szövetsége.

Flórenc, márc. 9. Bixio tábornok katonai küldetésben a Svájcba utazott el. Az „Internationale“ meghazudtolja mindazokat a híreket, melyek az Olasz- és Franciaország közti feszült viszony felől keringenek.

Bern, márc. 8. A pápa határozottan ellenmond Bismarck azon kívánalmának, hogy Elsass és Lothringen püspöki megyéi elválasztassanak a francia érsekségektől.

Athén, márc. 9. A konfliktus Angolországgal szerencsésen kiegyenlített. Noel már szabadon bocsáttatott. Oroszország közvetíti ez ügyben a per revizióját.

Ismét Csaba.

Előbbeni cikkemben Csaba föntcájának jelen állapotában való tarthatlanságáról írtam.

Most a kivitelre nézve jegyzek meg egyet-mást.

Kőutnak építése mértföldenkint 80—120.000 forintba kerülhet a talaj inkább vagy kevésbé alkalmas volta és a materialék közelebb-távolabb fekvése szerint.

Vegyük Csabára nézve a középszámot 100.000 frtot, melyet azonban, ha a lakosság neki buzdulva, magát a gyalog és fuvar-napszámmal is természetben, megadóztatná — totemesen apasztani lehetne például 80.000 frtra, s vegyük, hogy a város egy teljes mértföldnyi uttal felérő építést tesz piacán és vasúti utcáján, ez mindössze 80.000 frtot tenne.

Azonban a klinker tetemesen kevesebbe kerül, t. i. 30—35.000 frtba mértföldenkint, valamint fentartása is, mert míg amannak fentartása az erős közlekedést számbavéve 8000 frtba is belekerült, ennek tatarozása 1000 frtnál alig kerülne többé évenként.

Természetesen szakavatott építést értek és szigoru fentartást s e tekintetben az eddig készült kőutat és teljes elhanyagolását, úgy a kész többnyire roz téglából s szintén nem elegendő praecisioval épült és szintén ápolatlan járdákat előzetes esetül tekinthetőnek nem vélem, hanem adjon a város fáradhatlan és ügyes mérnökének módot akár az egyik, akár a másik irányban beható tanulmányokat tehetni, a hol ilyeneket tenni lehet, vagy tegye magát e tekintetben kész vállalkozókkal érintkezésbe, hogy a teendő költség mind építkezési szilárdság, mind a kiviteli célszerűség tekintetében a célnak megfeleljenek.

A fentirt összegek, értem inkább a kőut építésére és fentartására vonatkozókat tetemesek, lehet, hogy tulzottak, mert a mint a közl. államtitkár a napokban a házban előadta ez idén az államnak 13 mértföld kőutja mértföldenkint 82.500 frtba, a kész utak fentartása pedig csak 4000 frtba került — de én a csabai talajt és a város sűrű forgalmát vettem tekintetbe s inkább nagyobb összeget számítottam s még így is én ezen tételeket nem látom oly tetemeseknek, hogy a város ne tudjon módot találni azok fedezésére, főleg ha a tetemesen olcsóbb téglautat választja.

Ez utóbbi esetben, mivel közelebb vállalkozási uton nem sikerült, szükséges lenne a városnak Hoffmann-féle körkemencét építenie, mely úgy az eredeti építéshez, mint annak fentartásához is a szükséges alkalmas anyagot szolgáltatassa, különben pedig a város épülését is műtéglák, cserép etetésével előmozdítsa, mert én most is erősen meg vagyok győződve, hogy ilyeneknek, nevezetesen üres tégláknak is Csabán, hol a szokott téglák felnevesednek, kelete most is van, de tökéletesebb kiállításal még nagyobb volna. A tüzelő azt hiszem, innen tul, a szalmának hova-tovább annál nagyobb becase mellett gazd. célokra — közzénel olcsóbb, takarékosabb volna.

De az első ilyeseknél a pénz ugy-e, mert pénz kell nem csak háboruhoz, hanem még a meghaláshoz is.

Tehát vegyük a question d'argent a pénzkérdést.

Ja, a mint mondtam itt Csabának kell az előtérre lépni; azon összegek, melyet föntcájának kikövezésére fordít, oly beruházást tesz, mely a város fejlődésére jelentékenyen fog befolyjni, mert míg utja nincs és piaca, addig úgy van, mint ha

az az indóház egy mértföldnyire, olykor végtelen messze volna.

Azonban van mód e feladatán enyhíteni így p. midőn arról volt szó, hogy Szarvas Tural vasutal kapcsolassék össze, a megye Szarvas összes közmunkáját a vasuti földmunka elkészítésére engedélyezte.

Megtenné ezt a megye Csabára nézve annál inkább, mert míg amott tulajdonképen a földmunkát a vállalkozók lettek volna kötelesek elkészíteni, itt a vállalkozó maga a város, de a megye már is erős érdeklődésnek adta jelét az által, hogy már is tetemes összeget resolvált a csabai kőút készítésére, mit igaz Csaba elfogadott, hanem azt olybá tekintette, mintha az elkészült darab tulajdonképen őt nem is érdekelné, hagyta a sárban elsüllyedni.

Aztán fordíthatja a város saját közmunkáját e célra.

A többire nézve erszényt kellene nyitni s azt tartom a város nem szakadna bele.

A fentartási költséget felemelt vásárpénzsekkel lehetne pótolni, értem a felemelést terhes vásári kocsiakra s vasutra menő kereskedelmi szállítókra.

Ha jobbnak tetszenék, törlesztendő kölcsönt is lehetne felvenni, csak egyet tartson a város lehetetlennek, a mostani állapotnak fentartását, mely Csaba gazdaságának, iparának, kereskedelmének folyvást tetemes kárára, hátramaradására van. Váltig a vasutak tarifáinak mérsékléséről beszélünk Csabán is s nem vesszük számba, hogy az utca sara és magtárak hiánya a szállítást néha köblönként 20 s több krral drágítja.

Közelebb néhány szót a helybeli magtárakról.

R.

Ujdonságok.

— **Megyénk első alispánja** a napokban boszátá ki meghívóját a közelebb, e hó 20-án s következő napokon, tartandó évnegyedes bizottmányi közgyűlésre. Az elintézésre váró közgyűlési tárgyak közül a meghívó, a következő fontosabbakat emeli ki: 1. Az igazságügyi minster urnak a járásbíróságok székhelyeinek s területeinek meghatározása tárgyában kelt leirata folytán, véleményadással megbízott küldöttség jelentése. 2. A közlekedési minster urnak a Körös-Berettyó völgyi társulatokból alakított központi választmány szervezeti szabályzata és elnökválasztása érdemében érkezett leirata. 3. Kormányrendelet, a végdátak esetleges kivághatását tárgyzó megyei végzés módosítása tárgyában. 4. A közmunkai küldöttségnek, a f. évi közmunka mikénti felhasználására vonatkozó tervezete. Ezekenkivül több vegyes tartalmu törvényhatósági levelek elintézése.

— **Gyula város képviselő testülete** mult febr. hó 27-én tartott közgyűlésén, a következő fontosabb határozatok hozattak: A városi tanács megbízott, hogy az ugynevezett Pejréten összegyűlt vadvizek leeresztése céljából alakult társulat tervezetének jóváhagyása, s illetőleg a kormánytól e viz leeresztési művelet tekintetéből szükségelt kisajátítási jog kieszközölése iránt, a megyéhez indokolt kérvényt terjesszen be. — A honvéd lak-tanya törvrajzára nyitott pályázat folytán két mű érkezvén be: ezek közül a Sztraka Ernő csabavárosi mérnök műgonddal készített terve elfogadott s a 200 frnyi pályadíj nevezett mérnöknek utalványoztatott. — Az adóvégrehajtói, 400 frt év díjjal egybekötött állomásra, négy folyamodó közül Stéger Mátyás okleveles tanító megválasztott — Tett indítvány folytán, a közelebb mult árvíz által a városban okozott károkról, egy részletes és teljesen kimerítő becsü készítésével a városi mérnök bizatott meg, s ezen becsü-kimutás, mint a város történetének egyik adaléka, a levéltárba letétetni határozottatott.

— **A körösvölgyi szabályozási társulatok** választottaiból alakult központi igazgató választmány Pesten, febr. 28-án és mart. 1-én gyűlést tartott, mely alkalommal a következő jelentős határozatok keletkeztek: 1. Az összes vízszabályozási műszaki tervezetek felül fognak vizsgálatni, — ezek

teljesítésére a közmunka s közlekedési minsteriuntól Herrich Károly tiszta szabályozási volt főmérnök, jelenleg osztálytanácsos, lesz kikérendő.

2. Az egyes társulatok utasítatnak, hogy ártérükön létező védőtölteseknek jelen állapotát vétessek fel saját mérnökeik által, — egyuttal a szükségrendő munkálatok foganatosítására kívántató költség előirányzást is, készitessék el; e munkálatok a központi szabályozási főmérnöki hivatalhoz f. é. július 1-ső napjáig beküldendők.

3. A Békésen alól megkezdendő átmetszési munkálatokra a kormány által ajánlott 460 ezer forint két év alatt használtassék fel, — a kormány ez összegből a jelen évre már 200 ezer forintot az országgyűlésen meg is szavaztatott.

4. Megkéretett az illető minster, hogy a Szanazugtól kezdve a Fehér-Körös Csatorna szélesítését állam költségén eszközöltesse.

5. Ha az egyes társulatoknak kölcsön pénzre volna szükségük, a pénzügyminster megígérte, hogy azt közvetíteni fogja.

6. A kormány felkéretni határozottatott, hogy vizrendőri törvényjavaslatot terjesszen be az országgyűléshez.

7. Ugyancsak a kormány felkéretik, hogy egy törvényjavaslatot terjesszen be az országgyűléshez az iránt, hogy az illető társulatok a kivett költségeket közigazgatási u on hajthatassák be.

— **Dobozon** a mult héten egy női hullát fogtak ki a Körösből, s a megtartott hivatalos vizsgálat után kitünt, hogy a nő sarkadi illetőségű volt, hol váratlan eltűnét sehogy sem tudták megmagyarázni. Ha láát öngyilkosságnak tulajonitják.

— **Az altöld vasuti nagyváradi-csabai vonalrészén** (11½ mfd) erélyesen foly a munka, a nagyváradi-szalontai 5. 9. mértföldnyi részen a nagyváradi pályaudvar nagyobbításával egyutt készen van az alépitményből 66%, a felépitményből 7% az épületekből 69%; a nagyszalonta-csabai 5.7 mfdnyi vonalrészén készen van az alépitményből 80%, a felépitményből 15%, az alépitületekből 66%. A gombos-erdődi kompmunkálatoknál készen van az alépitményből 85%, a felépitményből 70%, az épületekből 86%. A szükséges anyagkészlet, ugyszintén több százezer darab téglá stb. már a helyszinén van, s így a vonalrészek befejezetése az engedély-okmányban kitüzött időre, 1871. dec. 12-re bizonyosnak tekinthető. A pálya hossza ekkor mindössze 51.8 mfd leend, miből jelenleg már meg van nyitva a csaba-szeged-zombor-eszék-villányi, egészben mintegy 40 mfdnyi vonalrész.

Vegyes hírek.

Magyarok a francia hadseregben. Sisteromból, Rudnay hazánkfia a következő sorok felvételére kéri a hazai lapokat: A szerencsétlen francia köztársaság segédcsapataiban harcolt magyarok, — mihelyt a békekötés hivatalosan közhírré tétetett, az u. n. „corps. d' étoil“, mely a világ minden nemzeteinek fiaiból volt összeállitva, rögtön feloszlatott s az idegen nemzetiségű tisztek és közkatonák két, míg a franciák egy havi zsoldot kaptak. E csapatokban több magyar is volt, kik mind lelkesedtségükkel, mind vitézségükkel kitüntek; pl. a lovasság parancsnoka, Kovács Imre, és a tüzérség parancsnoka Czollner István. Ez utóbbi budai származásu, s annakelőtte biztosító-intézeti hivatalnok volt Pesten. Czollner kapitányi ranggal a délamerikai és pedig a braziliai tüzérségbe osztatott be. A legtöbb tiszt és katona Marselleből mind Amerikába indul.

A nevelés ügyet, mint a legbiztosabb gyógyszer, fogják legelőbb reformálni Franciaországban. A sajtóban már megindult a kényszerű iskola kötelezettség melletti agitatio. Így most a „Gironde“ kel ki élesen ennek elvi ellenségei ellen és cikket ezzel végzi: „csak ez alatt a feltétel alatt lesz Franciaország a köztársaságra méltó, így fogja nagy, 20 évi császárság által elpuhitott, oly sok mozgalom által megtört szívét ujra felemelhetni és így remélhetjük, hogy egykoron látni fogjuk, miszerint Franciaország megifjodva és ujja születve,

vissza foglalja azt az állást, melyet korábban elfoglalt volt.“

Ez is furcsa igazságszolgáltatás. Egy Farkas Mihály nevű egyén a pesti törvényszék által egy évi fogságra itéltetvén, az ellen apellált, de le levén tartóztatva, csak várt és várt, míg a királyi tábla válasza megérkezik. Végre letelt az év, és Farkas kibocsáttatását kívánta. „Nem lehet,“ — volt erre a válasz, — „mert az apellata még nem érkezett le a királyi tábláról.“ — Ez aztán igen szomuru egy curisoum.

Kettős szerencsétlenség. Szoboszlón volt egy elmezavarodott leány, de miután senkit sem bántott szabadon járt. E szerencsétlen teremtés pár hét előtt, egy a városon kívül levő kutba ugrott, s a mint észrevették, igyekeztek a kutból egy horroggal kihuzni, — de hogy az öngyilkosság mellé még másik szerencsétlenség is járuljon, a mint huzni akarták a hullát kifelé, a kut összeomlik, s betemeti a leányt. Miután itt már életmentésről szó sem lehetett, az önválasztott sirban hagyták az öngyilkost, s a temetési szertartást elvégezték, az összeomlott kut felett fejfát állítottak neki. A hajdukerület főorvosa azonban megtudván az esetet, rendeletet adott ki a hulla kiásására és a rendes temetőben eltemetésére.

Szerencsétlenség. Mármarosból írják, hogy közelébb egy farkas egész Borsa helységbe ment s több embert összemart. Először csupán egyszerű sebeknek gondolták s úgy is orvosolták, a baj azonban nemsokára a maga valóságában mutatkozott, miután a megharapott emberek mind megdühödtek. A veszett farkast üldözöbe vették és a falu végén elejtették. A megharapott emberek közül kettő, több gyermek atyja.

A „Magyar Polgár“ egyik közelébbi számát lefoglalták, mert a cenzurára bemutatott példányt nem maga a szerkesztő írta alá, mint azt az Erdélyben érvényben levő osztrák sajtórendszabályok megkövetelik.

Uj lap. „Agramer Lloyd“ cim alatt közelebb uj német hírlap indul meg Zágrábban, mely a magyar-horvát kiegyezés megerősítésén s fenntartásán akar működni.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

Gazdaszati levelek.

VIII.

Endröd mart. 2.

Itt lévén ideje a tavaszi faültetésnek, tehát a gazdasági faültetésről idő- és célszerű lesz röviden írnom. A gazdasági faültetésnél fő-elv legyen: „hogy évenként inkább kevesebbet ültessünk; de, hogy azt, amit kiültettünk, fön is tartsuk...“!

Azon előnyök, melyeket a szántóföldek s az állandó legelők fátkkal való körülfoglaltatása avagy ezeknek csak részbeni beültetése szül, következők: hogy ezen élő sövények, melyeknek csak első megalapításuk kerül némi fáradságba, a tábláknak nem megvetendő védelmül szolgálnak, hogy jelentékeny mennyiségű tüzi-, szerszám- és épület-sőt butor-fát is nyujtanak; hogy a gazda ez uton a legjutányosabban jut évi fa-szükségletéhez, avagy annak legalább nagyobb részét fedezheti, hogy általuk a határokon állandósíthatjuk, s így a határsérelmi kellemetlenségektől magunkat megóvhatjuk, kivált azon részeit biztosíthatjuk birtokunknak, melyek ország- vagy dülő utra esnek, de meg elszántogatni szerető szomszédaink ellenébe is legjobb mesgye az eleven sövény. Ezen előnyök ellenébe tagadhatlanul felhozhatni, miszerint az élő sövények kissé sok földet vonnak el a gazdasági miveltéstől; csakhogy ezen ellenvetés nem mérközhetik meg a nyujtott előnyökkel... Itt nálunk, hol a földnek értéke még nem olyan nagy; — — azon apró alkalmatlanságok pedig, melyeket a gyökereknek a földbe való benyomuló elágazása, a bogarak és az ezeket ugyis pusztító madarak elszaporodása okoznak, böven meghaladja azon nagy haszon, mely az élő sövény által nyujtatik.

De ne tekintünk csupán a hasznost! vegyük tekintetbe a fákkal népesített birtok nyájas, megnyerőn csinos tekintetét, mennyivel kellemesebb az ily birtokon való tartózkodás. Oh mennyi gazdaságilag haszonnal föl nem használható térséget lehetne faültetés által még értékesé tenni. — Magyar hazánk dunántúli része mennyivel fölebb áll e tekintetben a Tiszántúli kerület alföldjének legnagyobb részénél!...

Megyénkben 1863-tól fogva szép kezdeményezéseknek örvendünk; s mondhatni, hogy népünk sem olyan nagy fagyülölő már mint hajdanán, akkor tudnillik, mikor Békésvármegyéről irattott a „Kis Tükörben”, hogy fa hiányban szenved... Mennyi jó trágya megkiméltetnék ekként melyet most oly kellemetlenül bár föltüzelgetünk... No de Vörösmartyval szólva: „Okkal-móddal... majd másképp lesz ezután!...”

„Az ember alig állíthat magának könnyebben és szebb emléksobrot, mint az ültetett fák által; évek múlva is az öntudat nemes büszkeségével fogunk visszamutathatni azon szép élő fákra, melyek létezésének tényezői valánk; utódaink áldó kegyelettel emlegetendik neveinket...”

Sokat lehetne e tárgyról írnom, de leveleim szűk köre azt nem engedi, de bizonytal tudni kell e következőket még: hogy a faültetésnél el ne csüggedjünk, ha a fa bármilyen ok miatt kivesszett; tehát szívós-kitartásra kell törekednünk, hogy a tekintetben, miszerint minemű fákat szaporítsunk, arra az illető vidékben találtató s természetes módon előforduló fák legjobb utasítást adnak, hogy csekély területen számtalan hasznos fának lehet alapját faiskolák útján megvetni, megyénkben e tekintetben, értem a faiskolákat, meglehetősen állunk, aki tanulmányozni akar, könnyen teheti; — hogy megyénk talaján a nedves helyeken jól tenyészik, az éger- a fűz-, nyár- és kőrisfa; az elhagyott területeken az akác-, a bálvány- és nyárfa; a jobb minőségű területeken pedig: a szil-, tölgy-, jávor-, platán-, akác-, nyár-, szeder-, gyertyán- és diófa. Megyénk egyik jeles férfa évek előtt ajánlta az aszaló szilva-fáknak nagyban való tenyésztését dülő utak mentén; mert úgy mondá, az aszaló-szilva feldolgozva akár szilvaivál, akár aszalt szilvaül jövedelmező ipar ága volna megyénknek; főképen a vasutak közlekedéseit számításba véve. — A fának miképen s mikori ültetése eléggé ismeretes; de jegyezze meg az illető: hogyha tavasszal akar fát ültetni, még ősszel, vagy lágy téli időben kell a jó bő lyukakat elkészíteni; mert így a talaj jobban élenyeshetvéen meg a téli fagyok által a fánövésére annál értékesebb lesz; hogy a fa gyökereit jól beiszapolja, mert a lég behatása folytán könnyen fenésedést kaphat a fagyokér.

Balla Mátyás.

Kimutatása

A Gyulán székelő békésmegyei takarékpénztár 7-ik évi forgalmának és mérlegének az 1870-ik évről.

Bevétel.

Pénztár maradvány 1869. december 31.	34442.87
Részvény tőke	367.50
Betétek	608508.18
Könyvecske díjak	139.56

Letéti díjak	45.49
Befizetett váltók	790438.—
Befizetett jelzálogi kölcsönök	127195.—
Befizetett előlegek	20650.—
Váltók kamatai	16433.81
Jelzálogi kölcsönök kamatai	16866.11
Előlegi kölcsönök kamatai	1048.23
Írásdíjak	11457.58
Részvény átírási díjak	8.50
Késedelmi kamatok	134.9
Magyar vasuti kötvények	101217.39
Magyar ált. hitelbank részvény kamat	350.—
Iparpapírok kamatai	700.—
Angol-magyar bank részvény	171.72
Elsőbbségi kötvények	60881.69
Elsőbbségi kötvények kamatai	2433.83
Alföld-fiumei vasuti kötvények	29807.3
Alföld-fiumei vasuti kötvények kamatai	2363.13
Magyar vasuti kötvények kamatai	5557.20
Magyar biztosító társulat	154589.81
Magyar biztosító társulati részvény-kamat	780.—
Észak-keleti vasuti részvények	12687.67
Észak-keleti vasuti részvények kamatai	1430.14
Ercpénz és szelvény üzlet	112.19
Nyugdíj alap	1500.—
Tartalék alap	800.50
Békési fiókpénztár	35000.—
Orosházi fiókpénztár	18000.—
Értékpapír nyeremény	14763.72
Békési és orosházi fiókok nyereménye	3243.17
Békési fiók forgalma	767863.99
Orosházi fiók forgalma	222133.42
Összesen	3064121.52

Kiadás.

Visszafizetett betétek	624016.62
Folyó kamatok	2336.65
Váltókra	826450.—
Jelzálogi kölcsönökre	95700.—
Előlegekre	22375.—
Tiszti és szolga fizetések	2900.—
Lakbér	500.—
Felszerelések	103.24
Irodai szükséglet	255.92
Adó és bélyeg	2028.45
Különfélék	642.77
Napi biztosítási díjak	453.—
Jótékony célu adományozások	2765.86
Ósztalék	16064.—
Tiszteletdíjak és jutalmazások	2180.—
Magyar biztosító-társulat	221249.73
Ugyanannak fizetett kamat	3041.30
Házvételi százalék	275.63
Békési fiókpénztárnak	155080.—
Orosházi fiókpénztárnak	67220.—
Pénztár maradvány december 31-én	28485.94
Békési fiókpénztár forgalma	767863.99
Orosházi fiókpénztár forgalma	222133.42
Összesen	3064121.52

(Vége következik.)

Hetivásári tudósítás.

Gyula mart. 10. A szikkasztó időjárás mellett meglehetősen járhatókká válván az utak, érezhetően nagyobb volt a piac, az összes szekérforgalom megközelítette a 300-at.

Ebből mintegy fele hozott kisebb-nagyobb tengerrel gabonaféléket; leginkább búzát, árpát, kukuricát, — kevés zabot, búkkönyt, kölest, kendermagot, — a többi szekereken fa, mész, szén, zöldség, gyümölcs, széna, szalma, borona, korevessző stb. volt.

A finomabb, nehezebb buza alig tarthatta meg árát, s belőle csak igen kevés kelt el 10 frtjával, bár egyesek 11 frtot követeltek már a 85—86 frtosért is. — A járó és tavasz buza 8—9 frtig

kelt a piacon is, házaktól is a minőséghez képest. Háztól egy speculans 70 köből búzát a percenttel 86 frt sulyut 10 frtjával vett loco Gyula. A csekély könnyű buza ára 20—30 krt csökkent, és nem volt keresett.

Árpa igen sok és szép minőségű is érkezett, reggel 4 frtjával is kelt a jara, de 12 órakor már rostált nehéz árut lehetett egész szekér számra is venni 3.60 kron. Itt az áresökkenés nagyon érezhető volt. A valódi prima kukuricából nagyon kevés volt, s ez 4—4.20 krig kelt leginkább, míg a közepszerűt 3.50—60 kron is eleret lehetett venni, az egészen csekély pedig sehogy sem volt eladható.

A tiszta búkköny eleinte 7 frton, később 6 frton is volt kapható, — a fele formán zabbal vegyes pedig 4 frton alig kelt.

Köles kevés volt, 3.60—4 frtig kelt rostálva és házhoz beszállítva 2—3 köbőlnyi részletekben.

A jó zab 4 frtért, a hibás 3.50—60 kron kelt. Háztól egy uradalmi istálló számára 340 köből zab 4 frtjával vétetett loco Gyula részint termelők, részint speculansoktól.

A sertésvásári forgalom legkevesebb 800 darab volt. A zarándi vásáron a kupecok által összeszedett több apró csapat is volt látható. Az egészen sovány rosz fajú maglók és hitvány kis malacok ára csökkent, ellenben a jó fajúak megtartották árukat, a darabonkint 2—3 mázsás nehezebb hízottak ára pedig feljebb is ment, ugyanis 23—25, kivételkép 27 krig is kelt futonkint. Vevők helybeli henteskedők, és Pestre járó kupecok voltak, a vásár eleje csendes, a dereka és vége jobbacská volt. — Sovány sertéseket, éves süldöket és apróbbakat is vásárhelyi, szentesi, békési, csabai kupecok, s egyes helybeli kisebb hízalók vettek. — Közönséges éves süldökből egy csapat 24, másik 22 frtjával jutalmas áron kelt el. Az elválasztott malacok drbja a kor, faj és tartás minőségéhez képest 2.50—5 frt, kivételkép 5.50 krig kelt középszerű kelendőség mellett.

A szarvasmarha-féléből igen sok hasas tehén, néhány fias, meddő tehén és rugott borju volt, és az összes forgalom 115—120 drbra ment. — Az árak valamiképp enyhültek a csekély vételkedv miatt.

Ló 80—85 drb volt, a mult heti drága árakon tartogatták, de vétel igen kevés történt.

A fa mult heti árakon csendesen, a szén valamivel ismét olcsóbban kelt, de sok érkezvén be, még 11 órakor jó része eladatlanul volt, zsákja 45—65 krig, közönséges 2 lovas szekere 10—12—13 frtig keletett.

Egy kettős fonású nagy ökor után való borona ára 5 frt, közönségesebb és kisebb 4 frt, lassu kelt mellett.

Halmagy vidékéről az őszől kezdve, most először hoztak az oláhok 7 szekeren almát, diót s aszalványt, de igen kevés eladást tettek.

Az alma zsákja 4—5 frtig, a dió tetejes vékaja 3 frton kelt, de kevés. Kimaradt portékáikat a halmagyiai Csabára vitték.

A vereshagyma vékaja 1.40—50 kr, kis koszorúja 18—20 kr. A raknivaló egészen apró krumpli vékaja 60—70 kr, a közepszerűé 1—1.30 kr, a válogatott konyhára való jó fajú nagyé 1.80 kr, kivételkép még 2 frt is volt.

Halat egy helybeli szatócs Tarcsáról hozott egy pár vesszőkosárnyit, ugy a helybeli halászok is ilyenformán hoztak, a közepszerűek frtját 60, az apróbbakét is 50 kron adták. Az eső permetezett.

Sz. L.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

PRAGER LIPÓT

Pest, váci ut 8. sz.

zett gyarmatarukat biztosításával a legkészségesebb szolgálatnak.

ajánl legjutányosabban: pesti gözmalom lisztet, amerikai, kelet-indiai és olaszországi rizst, különféle kávét, borsot, fahéjt, legfinomabb tábla- és boggyó gépolajat, angol sodát, eukorfélet, rhum és liköröket, és különféle itt nem nevezett

8—10

A gyulai uradalom részéről közhírré tétetik, hogy itt helyben Gyulán

 néhány száz köből, tökéletes, tiszta tavaszi buza

van eladó. Venni szándékozók az uradalmi tisztségekhez forduljanak.

19)

6—6

Egy igen jó zongorát,

egy kivágott oldalú új stayer kocsit, két lóra való új szerszámot, különféle házi butorokat s ingóságokat elköltözés végett szabad kézből jutányos áron elad Gyulán

23) 4—4

Wallfisch Bernát.

Gyulán, a 2-ik szám alatti házban (a román templom szomszédságában) 2 szoba, 2 konyha és kamara kiadó. Értekezhetni gondnok Nyikora Mihály táblabíró urnál.

24) 2—3